

LBRIS

We know
books

JULES VERNE

**COPIII
CĂPITANULUI
GRANT**

Volumul I

Traducere de Michaela Rodica Bușoiu

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**VERNE, JULES****Copiii căpitanului Grant** / Jules Verne; trad. de Michaela

Rodica Bușoiu; pref. de Lucian Pricop – București:

Cartex 2000, 2025

2 vol.

ISBN 978-606-091-242-2

Vol. 1. - ISBN 978-606-091-243-9

I. Bușoiu, Michaela (trad.)

II. Pricop, Lucian (pref.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Între ficțiune și etnografie (Lucian Pricop).....	7
PARTEA ÎNTÂI	
Capitolul I.....	11
Capitolul II.....	17
Capitolul III.....	26
Capitolul IV.....	33
Capitolul V.....	39
Capitolul VI.....	46
Capitolul VII.....	54
Capitolul VIII.....	60
Capitolul IX.....	67
Capitolul X.....	77
Capitolul XI.....	86
Capitolul XII.....	94
Capitolul XIII.....	102
Capitolul XIV.....	112
Capitolul XV.....	119
Capitolul XVI.....	127
Capitolul XVII.....	138
Capitolul XVIII.....	149
Capitolul XIX.....	160
Capitolul XX.....	171
Capitolul XXI.....	180
Capitolul XXII.....	189
Capitolul XXIII.....	199

Capitolul XXIV.....	208
Capitolul XXV.....	217
Capitolul XXVI.....	226

PARTEA A DOUA

Capitolul I.....	237
Capitolul II.....	247
Capitolul III.....	256
Capitolul IV.....	265
Capitolul V.....	278
Capitolul VI.....	289
Capitolul VII.....	299
Capitolul VIII.....	309
Capitolul IX.....	317
Capitolul X.....	326

ÎNTRE FICȚIUNE ȘI ETNOGRAFIE

Copiii căpitanului Grant este un roman de aventuri, publicat în foileton în *Magasin d'éducation et de récréation*, între 20 decembrie 1865 și 5 decembrie 1867, apoi în volum (trei volume), la data de 23 iunie 1868, la editura Hetzel.

Acțiunea romanului începe în 1864, atunci când Lordul și Lady Glenarvan pleacă într-o călătorie la bordul yachtului *Duncan*. Echipajul pescuiește un rechin în pânțelele căruia este descoperită o sticlă care conține un mesaj din partea unui căpitan, pe nume Grant, și a doi dintre însoțitorii săi pe vasul *Britannia* care naufragiase. Mesajul indică latitudinea (37°11') naufragiului, dar indicația longitudinii este ilizibilă. Din fericire, căpitanul Grant scrisese trei mesaje identice, dar în limbi diferite (franceză, germană, engleză), iar mesajul în franceză este ceva mai lizibil. Cuplul Glenarvan se decide să plece în căutarea supraviețuitorilor cu autorul căpitanului John Mangles și a secundului acestuia, Tom Austin, un bătrân lup de mare. Ei sunt însoțiți de copiii căpitanului Harry Grant, Mary Grant, o adolescentă de 16 ani, și Robert Grant, de 12 ani, de maiorul Mac Nabbs și de un geograf francez, Jacques Paganel.

Vasul acestora, *Duncan*, efectuează o circumnavigație încercând să se mențină cât mai aproape de latitudinea indicată în mesajul din sticlă. Explorează cu toții Patagonia, insula Tristan da Cunha, insula Amsterdam și Australia. În Australia întâlnesc un fost intendent de pe vasul *Britannia*, pe nume Ayrton, care se oferă să îi conducă la locul naufragiului. Însă Ayrton este de fapt un impostor,

care nu era prezent în momentul avariei navei pentru că fusese abandonat anterior în Australia, după ce încercase fără succes să acapareze nava pentru a o folosi în piraterie. Ayrton încearcă să pună mâna și pe *Duncan*, dar, printr-un joc al sorții, nu reușește. Soții Glenarvan, copiii căpitanului Grant, Paganel și câțiva marinari rămân în Australia și, având impresia greșită că vasul *Duncan* fusese capturat, se îndreaptă spre Auckland, Noua Zeelandă, de unde vor să se întoarcă în Europa. Nava lor naufragiază în sudul Aucklandului, pe coasta Noii Zeelande și sunt capturați de un trib Māori, dar reușesc cu noroc să scape și se îmbarcă pe o navă care, spre marea lor mirare, se dovedește a fi chiar *Duncan*.

Ayrton, ajuns acum prizonier, se oferă să le spună tot ce știe despre căpitanul Grant, iar în schimb ei să îl abandoneze pe o insulă pustie în loc să-l predea autorităților engleze. *Duncan* se îndreaptă acum spre insula Tabor, care, printr-o fericită coincidență, se dovedește a fi adăpostul căpitanului Grant. Acolo îl lasă pe Ayrton, în locul căpitanului, să trăiască printre fiare și să își recapete astfel, în mod paradoxal, latura umană.

Câteva dintre temele recurente în romanele lui Jules Verne: căutarea ființei iubite, geografia ca lecție de viață, explorarea ținuturilor necunoscute, lumea ca teatru etc. au o funcție instructivă. Fără a fi didactice, cărțile lui Jules Verne – iar *Copiii căpitanul Grant* excelează în această calitate – oferă într-o manieră alertă elemente științifice dintre cele mai variate, de la principii și practici de navigație, elemente de geografie, istorie, zoologie, până la date etnografice dintre cele mai exotice.

Lucian Pricop

COPIII CĂPITANULUI GRANT

Volumul I

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL I
BALANCE-FISH

În 26 iulie 1864, mânat de un vânt puternic din nord-est, un admirabil și arătos iaht gonea cu toată viteza pe crestele înspumate din Canalul Nordului. Pavilionul Angliei flutura pe catargul de la pupa, iar în vârful catargului principal, un fanion albastru, care purta inițialele E.G., brodate în aur și împodobite cu o coroană ducală. Iahtul se numea *Duncan* și aparținea lordului Glenarvan, unul dintre cei șaisprezece pari scoțieni ai Camerei Lorzilor și membrul cel mai distins al „Royal-Thames-Yacht-Club“, atât de faimos în tot Regatul Unit.

Lordul Edward Glenarvan se afla la bord, însoțit de tânăra lui soție, lady Helena, și unul dintre verii săi, maiorul Mac Nabbs.

Vasul *Duncan*, de curând construit, își făcea proba de navigare la câteva mile în afara golfului Clyde și se întorcea acum la Glasgow; insula Arran apăruse deja la orizont, când matelotul de veghe semnală un pește uriaș, care se zbenguia făcând salturi în dăra vasului. Căpitanul John Mangles îl anunță pe dată pe lordul Edward cu privire la această apariție. Glenarvan urcă pe dunetă împreună cu maiorul Mac Nabbs și îl întreabă pe căpitan ce părere avea despre acel animal.

– Înălțimea-voastră, răspunse John Mangles, cred că este un rechin de talie mare.

– Un rechin pe meleagurile acestea! exclamă Glenarvan.

– Este neîndoielnic, reluă căpitanul; acest pește aparține unei specii de rechini care se întâlnește în toate mările și la toate latitudinile. Este „balance-fish“¹ și ar însemna să mă înșel amar-nic dacă nu am avea de-a face chiar cu unul dintre acești ticăloși! Dacă Înălțimea-voastră este de acord, deși cu siguranță lady-ei Glenarvan nu-i va face mare plăcere să asiste la un pescuit destul de ciudat, am putea afla curând despre ce este vorba.

– Ce părere ai, Mac Nabbs? îl întrebă lordul Glenarvan pe maior; ești de părere să facem această încercare?

– Sunt dispus să accept orice îți face și ție plăcere, răspunse liniștit maiorul.

– De altfel, reluă John Mangles, nu mai știm cum să exterminăm aceste animale cumplite. Să profităm de prilej și, dacă Înălțimea-voastră este de aceeași părere, va fi un spectacol impresionant și o acțiune în folosul tuturor.

– De acord, John, zise lordul Glenarvan.

Apoi trimise după lady Helena, care i se alătură pe duneță, foarte ispitită de acest pescuit ieșit din comun.

Marea era magnifică și puteai să urmărești fără nicio greutate pe suprafața ei mișcările rapide ale scufundătorului, care se afunda ori se avânta cu o forță uimitoare. Mategoții aruncară peste bastingajul de la tribord o frânghie rezistentă, dotată cu o cange care purta drept nadă o bucată de slănină. Rechinul, deși se afla încă la o depărtare de cincizeci de yarzi, simți momeala oferită voracității sale. Se apropie cu iuțea de iaht. I se vedeau înotătoarele, cenușii la capete, negre la bază, bătând cu violență valurile, în vreme ce înotătoarea dorsală îi menținea direcția. Pe măsură ce înainta, ochii săi bulbucăți îi trădau lăcomia, iar fălcile căscate, atunci când se întorcea, descopereau vederii patru șiruri de dinți. Capul era plat și avea aspectul unui ciocan dublu la capătul unui mâner. John Mangles nu se înșelase: era exemplarul

¹ Balance-fish este numit astfel de marinarii englezi, pentru că are capul sub forma unei balanțe sau, mai bine zis, sub forma unui ciocan dublu. Din acest motiv în Franța este cunoscut sub numele de rechinul-ciocan. (n.a.)

cel mai vorace din familia sa, peștele-balanță al englezilor, peștele-evreu al provensalilor.

Pasagerii și marinarii de pe *Duncan* urmăreau cu multă atenție mișcările rechinului. Curând, animalul ajunsese aproape de cârlig; se întoarse pe spate pentru a-l înhăța mai ușor și momeala uriașă dispăru în gâttelejul său. De-ndată „se încătușă“ singur, lovind cu violență cablul, iar mategoții îl traseră cu ajutorul unui scripete agățat la capăt de verga mare.

Rechinul se zbătu cu putere, văzându-se smuls din elementul său natural. Dar îi înfrânseră împotrivirea. O frânghie cu laț îl apucă de coadă, paralizându-i mișcările. Câteva clipe mai târziu, era tras pe deasupra bastingajului și azvârlit pe puntea iahtului. De-ndată, unul dintre marinari se apropie de el, cu multă grijă, de altfel, și, cu o strașnică lovitură de secure retează formidabila coadă a animalului.

Pescuitul se terminase: nu mai aveau a se teme de nimic din partea monstrului. Marinarii se simțeau răzbunați, dar curiozitatea le rămăsese trează. Într-adevăr, la bordul navelor este obiceiul să se verifice cu multă atenție stomacul rechinilor. Mategoții, cunoscându-i voracitatea fără margini, se așteaptă mereu la vreo surpriză, iar așteptările lor nu sunt totdeauna înșelate.

Lady Glenarvan nu dori să asiste la acea respingătoare „explorare“ și intră în duneță. Rechinul mai horcăia încă; avea zece picioare lungime și cântărea mai mult de șase sute de livre. Aceste dimensiuni și greutatea nu au nimic extraordinar, dar, deși nu putea fi clasificat printre uriașii speciei, cel puțin se număra printre cei mai de temut.

Curând, uriașul pește fu spintecat cu lovituri de toporișcă, fără alte ceremonii. Cârligul îi pătrunsese până în stomac, care era gol cu desăvârșire; era evident că animalul postea de multă vreme și marinarii, dezamăgiți, tocmai se pregăteau să arunce resturile în mare, când atenția șefului de echipaj fu atrasă de un obiect grosolan, prins temeinic între viscere.

– Ei! Dar ce-i asta? exclamă el.

– Asta este o bucată de stâncă, răspunse un marinar, pe care animalul o fi înghițit-o pentru a trage mai greu.

– Bun! reluă un altul, este pur și simplu o ghiulea pe care ticălosul ăsta a înfulecat-o și pe care n-a putut s-o digere.

– Ia mai tăceți, replică Tom Austin, ofițerul secund al iahtului, nu vedeți că animalul era un bețivan împătimit și că, pentru a nu pierde nicio picătură, a înghițit nu numai vinul, ci și sticla întreagă?

– Cum! exclamă lordul Glenarvan, are în stomac o sticlă?

– Și încă una adevărată, răspunse șeful de echipaj. Dar se vede cu ochiul liber că n-a ieșit din pivniță.

– Ei bine, Tom, continuă lordul Edward, scoate-o cu grijă; sticlele găsite în mare ascund adeseori documente valoroase.

– Crezi? făcu maiorul Mac Nabbs.

– Cred, cel puțin, că un asemenea lucru se poate întâmpla.

– Oh, dar eu nu te contrazic, răspunse maiorul, poate că ascunde vreun secret.

– O să aflăm asta imediat, spuse Glenarvan. Ei bine, Tom?

– Iată, răspunse secundul, arătând un obiect fără forme precise pe care tocmai îl scosese, nu fără greutate, din stomacul rechinului.

– Bun, zise Glenarvan, spălați obiectul ăsta slinos și duceți-l pe dunetă.

Tom se supuse și sticla, descoperită în circumstanțe atât de ciudate, fu așezată pe masa din careul ofițerilor, în jurul căreia se așezară lordul Glenarvan, maiorul Mac Nabbs, căpitanul John Mangles și lady Helena, deoarece o femeie este, cel puțin așa se spune, totdeauna curioasă.

Pe mare, orice fapt mărunț capătă însemnătate. Se lăsă un moment de liniște. Cu toții priveau întrebător rămășița aceea fragilă. Conținea oare secretul vreunui dezastru sau era doar un mesaj lipsit de importanță, încredințat talazurilor de un navigator plictisit?

Cu toate acestea, trebuiau să vadă despre ce era vorba și Glenarvan trecu fără a mai pierde timp la examinarea sticlei. De altfel, își luase toate precauțiile cerute în asemenea situație: ai fi zis că era un coroner¹, prelevând probe la un caz de extremă

¹ Ofițer însărcinat cu instrumentarea unei anchete în caz de crimă. (n.a.)

gravitate. Și Glenarvan avea dreptate, deoarece indiciul cel mai nesemnificativ în aparență te poate pune deodată pe o pistă de mare însemnătate.

Înainte de a fi cercetată în interior, sticla fu cercetată la exterior. Avea gura subțire, iar gâtul gros purta în capăt un fir din fier mâncat de rugină; pereții, foarte groși și capabili de a suporta o presiune de mai multe atmosfere, trădau limpede originea de gospodărie țărănească. Cu acest soi de sticle, podgoreniile din Aix sau d'Épernay rup picioarele scaunelor fără a rămâne vreo urmă de fisură. Aceasta putuse, așadar, să suporte fără probleme întâmplările unei lungi peregrinări.

– O sticlă de la casa Cliquot, zise cu simplitate maiorul.

Și, cum precis era un cunoscător, afirmația sa fu acceptată fără murmure.

– Dragul meu maior, răspunse Helena, ne interesează mai puțin ce este sticla aceasta, dacă nu știm de unde vine.

– Vom ști, draga mea Helena, spuse lordul Edward, și deja putem afirma că vine de departe. Priviți substanțele pietrificate care o acoperă, mineralizate, pentru a ne exprima astfel, sub acțiunea apelor mării! Se vede că deja stătuse vreme îndelungată în ocean, înainte de a fi înghițită de pântecul rechinului.

– Îmi este cu neputință să nu fiu de aceeași părere cu dumneata, spuse maiorul, și acest recipient fragil, protejat de învelișul pietrificat, fără îndoială că a străbătut cale lungă.

– Dar, de unde o veni? întrebă lady Glenarvan.

– Așteaptă, draga mea, așteaptă, trebuie să fim răbdători cu sticlele. Ori mă înșel eu, ori ea va răspunde singură la toate întrebările.

Și, acestea fiind zise, Glenarvan începu să scrijelească materia dură care proteja gâtul sticlei; curând apărură și dopul, dar foarte deteriorat de apa mării.

– Supărătoare situație, zise Glenarvan, deoarece înăuntru se găsește o hârtie și precis se află în stare proastă.

– Tare mă tem că ai dreptate, replică maiorul.

– Aș adăuga, reluă Glenarvan, că această sticlă prost închisă nu putea să întârzie să se scufunde la mare adâncime și este un

noroc faptul că acest rechin a înghițit-o pentru a o aduce la bordul lui Duncan.

– Fără îndoială, răspuse John Mangles, și, cu toate acestea, ar fi fost mai bine s-o fi pescuit în largul mării, la o longitudine și o latitudine bine determinate. Am fi putut atunci, cercetând curenții atmosferici și marini, să reconstituim drumul parcurs; dar acum, luând în considerare că rechinii merg împotriva vânturilor și mareelor, nu mai știu ce să zic.

– Vom vedea, răspuse Glenarvan, în vreme ce scotea dopul cu cea mai mare grijă, în dunetă răspândindu-se un puternic miros salin.

– Ei bine? întrebă lady Helena, cu o nerăbdare tipic feminină.

– Da! făcu Glenarvan, nu mă înșelam! Uite și hârtiile!

– Niște documente! strigă lady Helena.

– Doar că, răspuse Glenarvan, par a fi măcinate de umiditate și este cu neputință să le scoatem, pentru că s-au lipit de pereții sticlei.

– Atunci s-o spargem, zise Mac Nabbs.

– Aș prefera să o păstrăm neatinsă, replică Glenarvan.

– Și eu, răspuse maiorul.

– Fără discuție, spuse lady Helena, dar conținutul este mai valoros decât sticla în sine și este de preferat s-o sacrificăm în favoarea lui.

– Înălțimea-voastră poate să spargă doar gâtul sticlei, zise John Mangles, astfel veți putea scoate documentele fără a le deteriora.

– Să vedem! Să vedem, dragul meu Edward, exclamă lady Glenarvan, nerăbdătoare.

Era anevoie să facă altă alegere și, vrând-nevrând, lordul Glenarvan se hotărî să spargă gâtul prețioasei sticle. Trebuî să folosească ciocanul, deoarece învelișul pietrificat căpătase o duritate de granit. Curând, cioburile se răspândiră pe masă și văzură mai multe fragmente de hârtie lipite unele de altele. Glenarvan le scoase cu grijă, le dezlipi și le întinse sub ochii tuturor, în vreme ce lady Helena, maiorul și căpitanul se îngheșiau în jurul lui.

CAPITOLUL II CELE TREI DOCUMENTE

Bucățelele de hârtie, pe jumătate distruse de apa mării, lăsau să se vadă doar câteva cuvinte, frânturi indescifrabile, rânduri aproape în întregime șterse. Timp de câteva minute, lordul Glenarvan le cercetă cu mare băgare de seamă. Le întoarse pe toate părțile, le scrută în lumina zilei. Examină în cele mai mici detalii cuvintele cruțate de apa mării; apoi își privi prietenii, care îl observau neliniștiți.

– Aici sunt trei documente diferite, aparent trei copii ale aceluiași document, scris în trei limbi: engleză, franceză și germană. Cele câteva cuvinte rămase nu-mi lasă nicio îndoială în acest sens.

– Dar, cel puțin, au vreo noimă? întrebă lady Glenarvan.

– Este greu să ne pronunțăm, draga mea Helena; au rămas doar frânturi de cuvinte.

– Poate că se completează unele pe altele? făcu întrebător maiorul.

– Este probabil, răspuse John Mangles; este cu neputință ca apa mării să fi șters rândurile chiar în aceleași locuri și, făcând o comparație între ele, vom găsi până la urmă un sens inteligibil.

– Este ceea ce vom și face, spuse lordul Glenarvan, dar să procedăm cu metodă. Iată mai întâi documentul în engleză.

Documentul prezenta următoarea ordine a rândurilor și cuvintelor:

62	Bri	gow
sink		stra
	aland	

LIBRIS

We know
books

JULES VERNE

**COPIII
CĂPITANULUI
GRANT**

Volumul II

Traducere de Michaela Rodica Bușoiu

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VERNE, JULES

Copiii căpitanului Grant / Jules Verne; trad. de Michaela

Rodica Bușoiu; pref. de Lucian Pricop – București:

Cartex 2000, 2025

2 vol.

ISBN 978-606-091-242-2

Vol. 2. - ISBN 978-606-091-244-6

I. Bușoiu, Michaela (trad.)

II. Pricop, Lucian (pref.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Capitolul XI.....	9
Capitolul XII.....	19
Capitolul XIII.....	29
Capitolul XIV.....	39
Capitolul XV.....	50
Capitolul XVI.....	59
Capitolul XVII.....	71
Capitolul XVIII.....	83
Capitolul XIX.....	94
Capitolul XX.....	104
Capitolul XXI.....	114
Capitolul XXII.....	124
PARTEA A TREIA	
Capitolul I.....	137
Capitolul II.....	146
Capitolul III.....	155
Capitolul IV.....	164
Capitolul V.....	173
Capitolul VI.....	182
Capitolul VII.....	189
Capitolul VIII.....	197
Capitolul IX.....	207
Capitolul X.....	216
Capitolul XI.....	227

Capitolul XII.....	238
Capitolul XIII.....	247
Capitolul XIV.....	256
Capitolul XV.....	269
Capitolul XVI.....	278
Capitolul XVII.....	288
Capitolul XVIII.....	296
Capitolul XIX.....	303
Capitolul XX.....	312
Capitolul XXI.....	321
Capitolul XXII.....	331

COPIII CĂPITANULUI GRANT

Volumul II

CAPITOLUL XI
BURKE ȘI STUART

Restul zilei se desfășură în plimbări și taifasuri. Călătorii, flecărind și admirând, parcurseră malurile Wimerrei. Cocorii cenușii și ibișii, scoțând strigăte răgușite, o luau la sănătoasa la apropierea lor. Pasărea-satin se pitea sub crengile înalte ale smochinului sălbatic, iar grangurii, pasărea-paradisului și alte păsărele insectivore zburătăceau printre tulpinile superbelor liliacee, pescărușii-verzi renunțau la pescuitul obișnuit, în vreme ce toată familia, mai civilizată, a papagalilor, „blue – mountain“, împodobit cu cele șapte culori ale spectrului, micul „roschill“, cu capul stacojiu și pieptul galben, „lori“ cu penele roșii și albastre își continuau pălăvrăgeala în vârful arborilor de gumă în floare.

Astfel, când tolăniți pe iarbă pe țărmul apelor susurătoare, când hoinărind printre tufele de mimoze, plimbăreții admirară priveliștile încântătoare până la asfințit. Noaptea, precedată de un crepuscul fugar, îi surprinse la o jumătate de milă de tabără. Se înapoiară orientându-se nu după steaua polară, invizibilă din emisfera australă, ci după Crucea Sudului, care strălucea la jumătatea drumului de la orizont la zenit.

Domnul Olbinett pusese masa sub cort. Se așezară la masă. Fala cinei fu ostropelul de papagali, doborâți cu multă îndemănare de Wilson și pregătiți cu tot atâta îndemănare de steward.

După terminarea cinei, se luară la întrecere care mai de care, căutând un pretext pentru a mai amâna odihna în primele ore ale

acelei nopți peste măsură de fermecătoare. Lady Helena obținut aprobarea tuturor și-i ceru lui Paganel să le istorisească poveștile marilor călători australieni, poveste promisă de multă vreme.

Paganel nici nu cerea altceva. Ascultătorii se întinseră la poalele unui banksia magnific; fumul țigărilor se învălătuci curând până la frunzele pierdute în umbra nopții, iar geograful, încrezându-se în memoria sa fără greș, luă de-ndată cuvântul.

– Vă amintiți, dragi prieteni, și maiorul nu a uitat, fără îndoială, enumerarea călătorilor, pe care am făcut-o la bordul lui *Duncan*. Dintre toți cei care au încercat să pătrundă în interiorul continentului, doar patru au izbutit să-l traverseze de la sud la nord sau viceversa. Aceștia sunt: Burke, în 1860 și 1861; Mac Kinlay, în 1861 și 1862; Landsborough, în 1862, și Stuart, tot în 1862. Despre Mac Kinlay și Landsborough, o să vă spun puține lucruri. Primul a pornit din Adelaida spre golful Carpentaria; cel de-al doilea, din golful Carpentaria spre Melbourne, amândoi fiind trimiși de comitete australiene în căutarea lui Burke, care era de negăsit și așa avea să și rămână.

Burke et Stuart, aceștia sunt cei doi exploratori îndrăzneți de care o să vă vorbesc și acum încep povestea lor fără altă introducere.

În 20 august 1860, sub auspiciile Societății regale din Melbourne, pleca un ex-ofițer irlandez, fost inspector de poliție la Castlemaine, care se numea Robert O'Hara Burke. Era însoțit de unsprezece oameni: William John Wills, un tânăr și distins astronom, doctorul Beckler, botanist, Gray King, tânăr militar din armata Indiilor, Landells, Brahe și câțiva șipai¹. Douăzecișicinci de cai și douăzecișicinci de cămile îi purtau în spate pe călători, precum și bagajele și proviziile acestora pentru optsprezece luni. Expediția trebuia să ajungă în golful Carpentaria, pe coasta septentrională, urmând mai întâi cursul râului Cooper. Traversă fără neplăceri mătcile fluviilor Murray și Darling, ajungând la așezarea Menindie, la marginea coloniilor.

¹ Soldat indian. (n.tr.)

Acolo își dădură seama că bagajele numeroase erau foarte stânjenitoare. Această povară și o anumită duritate de caracter a lui Burke stârniră discordie în trupă. Landells, conducătorul cămیلor, urmat de câțiva slujitori hinduși, se despărți de expediție, înapoiindu-se pe malurile fluviului Darling. Burke își continuă drumul. Străbătând fie magnifice pășuni, udate din belșug, fie drumuri pietroase și lipsite de apă, el coborî spre Cooper's-creek. În 20 noiembrie, la trei luni după plecarea sa, își făcea un prim depozit de provizii pe malul râului.

Aici, călătorii rămaseră locului o vreme, negăsind niciun drum practicabil spre nord, unde prezența apei să le fie asigurată. După multe neplăceri, ajunseră la o așezare pe care o botezară fortul Wills. Acolo încropiră un loc de popas împrejmuț de uluci, situat la jumătatea drumului dintre Melbourne și golful Carpentaria. Burke își împărți trupa în două. Una, sub ordinea lui Brahe, trebuia să rămână în fortul Wills timp de mai bine de trei luni, dacă proviziile aveau să le fie îndestulătoare, și să aștepte întoarcerea celei de-a doua, care era alcătuită numai din Burke, King, Gray și Wills. Luară cu ei șase cămile și merinde pentru trei luni, adică trei chintale de făină, cincizeci de livre de orez, cincizeci de livre de făină de ovăz, un chintal de carne de cal, uscată, o sută de livre de porc sărat și slănină și treizeci de livre de pesmeți, care se presupunea că le vor ajunge pentru o călătorie de șase sute de leghe, dus-întors.

Cei patru bărbați porniră la drum. După o traversare chinuitoare printr-un deșert pietros, ajunseră la râul Eyre, în punctul extrem atins de Stuart în 1845 și, mergând pe cât le era cu putință de-a lungul meridianului 140°, se îndreptară spre nord.

În 7 ianuarie, ei trecură tropicul sub o arșiță de foc, înșelați de miraje dezamăgitoare, adeseori îndurând lipsa apei, răcoriți câteodată de vreo furtună violentă, întâlnind când și când indigeni nomazi, de care nu avură a se plânge; pe scurt, puțin stânjeniți de greutatea unui drum care nu le ridica piedici nici sub forma lacurilor și fluviilor, dar nici a munților.

În 12 ianuarie, câteva coline de gresie se iviră spre nord, între care muntele Forbes și o înșiruire de lanțuri de granit, care se numesc „ranges“. Urcușul se dovedi istovitor, înaintând cu greu. Animalele refuzau să meargă: „Suntem tot pe *ranges*! Cămilele asudă de spaimă!“ scrie Burke în jurnalul său de călătorie. Cu toate acestea, opintindu-se din răputeri, exploratorii ajung pe malurile râului Turner, apoi pe cursul superior al fluviului Flinders, cercetat de Stokes în 1841 și care se varsă în golful Carpentaria, printre perdele de palmieri și eucalipti.

Drumul până la ocean era presărat de mlaștini, în care o cămilă își găsi sfârșitul, iar celelalte refuzară să treacă. King și Gray se văzură siliți să rămână cu ele. Burke și Wills continuară să meargă spre nord și, după multe chinuri, confuz relatate în notele lor, ajunseră într-un punct în care fluxul mării acoperea mlaștinile, dar nu zăriră oceanul. Era în 11 februarie 1861.

– Așadar, zise lady Glenarvan, acești oameni îndrăzneți nu au izbutit să treacă dincolo de mlaștini?

– Nu, doamnă, răspunse Paganel. Terenul mlăștinos le fugea de sub picioare și se văzură nevoiți să dea înapoi, gândindu-se să se întoarcă la tovarășii lor, în fortul Wills. Tristă înapoiere, pot să vă jur! Slăbiți și vlăguți, târându-se, Burke și tovarășul său ajunseră din nou la locul unde îi lăsaseră pe Gray și King. Apoi, expediția, coborând spre sud, pe drumul deja cunoscut, se îndreptă spre Cooper's-creek. Pășuniile, primejdiile, suferințele acestei călătorii nu le cunoaștem cu precizie, deoarece lipsesc foi din carnețelele exploratorilor. Dar trebuie să fi fost îngrozitor.

Într-adevăr, în luna aprilie, ajunși în valea râului Cooper, nu mai erau decât trei. Gray își dăduse sufletul de epuizare. Patru cămile pieriseră. Totuși, dacă Burke izbutește să ajungă la fortul Wills, unde îl așteaptă Brahe cu depozitul său de provizii, el și tovarășii săi sunt salvați. Își adună puterile, se mai târăsc câteva zile. În 21 aprilie, zăresc împrejmuirea fortului, ajung acolo! ... Tocmai în ziua aceea, după cinci luni de așteptare zadarnică, Brahe plecase.

– Cum! A plecat! exclamă tânărul Robert.

– Da, a plecat! Chiar în ziua aceea, printr-o groaznică fatalitate! Biletul lăsat de Brahe fusese scris doar cu șapte ore mai devreme! Lui Burke nici prin cap nu putea să-i treacă să-l ajungă din urmă. Nefericiții, părăsiți, își întremară cât de cât forțele cu proviziile găsite în depozit. Dar mijloacele de transport le lipseau și încă osutăcincizeci de leghe îi despărțea de Darling.

Atunci Burke, de părere contrară cu Wills, se gândește să se îndrepte spre așezările australiene, situate lângă muntele Hopeless, la șaizeci de leghe depărtare de fortul Wills. Pornesc iarăși la drum. Din cele două cămile care le rămăseseră, una a pierit într-un afluent mocirlos al Cooper's-creek, iar cealaltă nu mai este în stare să facă un pas de sfârșeală. Trebură s-o omoare, hrănindu-se din carnea ei. Curând, merindele se isprăviră și cei trei nefericiți se văd siliți să se hrănească cu „nardu“, o plantă acvatică, ai cărei spori sunt comestibili. Lipsiți de apă și de mijloace de transport, ei nu pot să se îndepărteze de malurile râului. Un incendiu le arde bojdeuca și lucrurile rămase. Sunt pierduți! Nu le mai rămâne decât să moară!

Burke îl cheamă pe King lângă el: „mai am de trăit doar câteva ore“, îi spune el; „uite ceasul meu și jurnalul de călătorie. Când voi fi mort, vreau să-mi pui pistolul în mâna dreaptă și să mă lași așa cum sunt, fără să mă înmormântezi!“ După aceste cuvinte, Burke nu mai scoase o vorbă și-și dădu sufletul a doua zi la ora opt dimineața.

King, înspăimântat, pierzându-și cumpătul, plecă în căutarea unui trib australian. Când se înapoie, Wills murise și el. Cât despre King, acesta fu primit de indigeni și, în luna septembrie, găsit de expediția domnului Howitt, trimisă în căutarea lui Burke, în același timp cu Mac Kinlay și Landsborough. Astfel că, dintre cei patru exploratori, unul singur a supraviețuit acestei traversări a continentului australian.

Istoria lui Paganel îi impresionă profund pe ascultătorii săi. Fiecare se gândea la căpitanul Grant, care rătăcea probabil ca și Burke și ai lui prin acest funest continent. Naufragiații scăpaseră oare de suferințele care îi doborâseră pe acești cutezători

pionieri? Această similitudine a situațiilor era atât de evidentă, încât ochii Mary-ei Grant se umplură de lacrimi.

– Tatăl meu! Bietul meu tată! Îngăimă ea.

– Miss Mary! Miss Mary! exclamă John Mangles, pentru a înfrunta atâtea nenorociri trebuie să te afli în ținuturile din interiorul continentului! Căpitanul Grant, însă, este în mâinile indigenilor, precum King și, la fel ca acesta, va fi salvat! El nu s-a aflat nicidecum în asemenea înfricoșătoare condiții!

– Nu, nicidecum, adăugă Paganel, și îți repet, draga mea domnișoară, australienii sunt primitivi.

– Să vă audă Cel-de-Sus! răspunse tânăra.

– Și Stuart? întrebă Glenarvan, care voia să-i abată gândurile de la un subiect atât de trist.

– Stuart? continuă Paganel. Oh! Stuart a fost mai norocos, iar numele său este faimos în anele australiene. Începând din 1848, John Mac Douall Stuart, compatriotul vostru, dragi prieteni, își încerca puterile, călătorind prin deșerturile din nordul Adelaidei. În 1860, urmat doar de doi tovarăși, el încercă în zadar să pătrundă în interiorul Australiei. Nu era un om care să se dea bătut cu una cu două. În 1861, la 1 ianuarie, el părăsi Chambers-Creek, în fruntea a unsprezece oameni hotărâți, și nu se opri decât la șaiszeci de leghe depărtare de golful Carpentaria; dar, în lipsa proviziilor, el se văzu nevoit să se înapoieze în Adelaide, fără a traversa temutul continent.

Cu toate acestea, el se încumetă din nou să-și încerce norocul și organiză o a treia expediție care, de data aceasta, avea să-și atingă ținta atât de mult visată.

Parlamentul Australiei meridionale sprijini călduros această nouă explorare și votă o subvenție de două mii de lire sterline. Buzuindu-se pe experiența sa de pionier, Stuart luă toate măsurile de prevedere. Prietenii săi, naturalistul Waterhouse, Thring, Kekwick, foștii săi tovarăși din expedițiile anterioare, Woodforde, Auld, zece în total, i se alăturară. Luă cu el douăzeci de burdufe din piele din America, cu un volum de șapte galoane fiecare și, în 5 aprilie 1862, expediția se afla gata de plecare în bazinul

Newcastle-Water, dincolo de 18° latitudine, chiar în același punct peste care Stuart nu putuse trece. Itinerarul stabilit era cu aproximație pe meridianul 131 și, prin urmare, făcea un ocol de șapte grade la vest de cel al lui Burke.

Bazinul din Newcastle-Water trebuia să constituie baza noilor explorări. Stuart, în mijlocul unor codri deși, încercă zadarnic să treacă spre nord și nord-est. Dădură din nou greș în încercarea de a ajunge la vest de râul Victoria; hățișuri de nepătruns le împiedicau trecerea.

Stuart hotărî atunci să-și schimbe tabăra și izbuti să transporte corturile mai la nord, în mlaștinile Hower. Atunci, îndreptându-se spre răsărit, el dădu, în mijlocul șesurilor ierboase, peste pârâul Daily, de-a lungul căruia înaintă vreo treizeci de mile. Ținutul era acum de-a dreptul măreț. Pășunile lui ar fi făcut fericit și bogat orice squatter; eucaliptii creșteau la o înălțime uimitoare. Stuart, fermecat, continuă să înainteze, ajungând la râul Strangway și Roper's-Creek, descoperit de Leichardt; apele lor curgeau printre palmierii uriași, demni de această regiune tropicală. Triburile de indigeni care trăiau în partea locului le făcură o primire bună exploratorilor.

Din acel punct, expediția se abătu spre nord-nord-vest, căutând pe un teren acoperit de gresie și de stânci feruginoase izvoarele râului Adelaide, care se varsă în golful Van-Diemen. Pe atunci traversa ținutul Arnhem, printre verze palmifere, bambuși, pini și pendanus. Albia râului se lărgea, iar malurile deveneau mlaștinoase. Marea era aproape.

Marți, 22 iulie, Stuart își așeză tabăra în mlaștinile Fresh-Water, foarte stânjenit de nenumăratele pârâiașe care îi tăiau calea. Trimise trei dintre însoțitorii săi să caute drumuri practicabile. A doua zi, când ocolind pârâiașe de netrecut, când înnămolindu-se în solul mocirlos, el ajunsese pe un șes mai înalt și acoperit de iarbă, unde creșteau pâlcuri de arbuști de gumă și copaci cu scoarța fibroasă; văzură zburând cârduri de găște, ibiși, păsări de baltă, foarte sălbatică. De indigeni nici urmă sau se iveau câte